

державі ідея рівних прав та надання рівних можливостей інвалідові ще не є загально визнаною, багато інвалідів позбавлені доступу до повноцінної освіти, бракує сучасних підходів до питань соціального захисту та допомоги родинам, що мають інвалідів, на місцевому рівні дуже погано виконуються наявні закони, що гарантують соціальний захист інвалідів. Все це може призвести до формування негативного іміджу України в очах світової спільноти, байдужості та відчуження між людьми, невизнання суспільством інвалідів повноправними його членами. Але ж вони такі ж люди, як і всі інші, і мають право жити серед нас також, як і ми. Наприклад у Німеччині, в бухгалтерії однієї з компаній з продажу машин, у відділі нарахування заробітної платні працювали 18 людей з синдромом Дауна. Їм довірили нараховувати зарплату! Значить вони хочуть і можуть працювати.

Таким чином, підходячи підсумки, можна зробити декілька висновків:

1. Проблема забезпечення прав інвалідів як однієї з „найвразливіших” верств населення на сьогоднішній день є доволі актуальною для України.
2. Аналіз міжнародного та українського законодавства з цього питання дозволяє говорити про врахування останнім основних міжнародних стандартів щодо правового положення інвалідів.
3. Практика реалізації більшості положень нормативно-правових актів щодо інвалідів в Україні ускладнюється з багатьох причин, серед яких і неякісна робота державних органів і, насамперед, неготовність самого суспільства визнати рівність прав інвалідів з усіма іншими правами людей.
4. Політика України відбувається у напрямку переходу нашої країни від японської моделі відношення до інвалідів до американської.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: із змінами, внесеними згідно із Законом № 2222-ІУ від 08.12.2004 р. – К.: Велес, 2006. – 48 с.
2. Леандро Деспун. Права человека и инвалиды / Центр по правам человека. Нью-Йорк: ООН, 1993. – С.1.
3. Богданов С. Соціальний захист інвалідів: український та польський досвід. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. – С.6-8.
4. Декларация о правах инвалидов. Провозглашена резолюцией ГА ООН от 9 декабря 1975 г.// Международные акты о правах человека: Сб.Документов. – М.: Изд.группа «Норма-Инфра», 2000. – С.341-342.
5. Іванова І.Б. Соціально-психологічні проблеми дітей-інвалідів. – К.:Логос, 2000. – С.9.
6. Закон України „Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” від 21 березня 1991 року. – Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 21. – Ст.252.
7. Закон України „Про реабілітацію інвалідів в Україні” від 06 жовтня 2005 року. – Відомості Верховної Ради України. – 2006. - № 2-3. – Ст.36.

**Гуняк Олександра Ярославівна, суддя
Перемишлянського районного суду
Львівської області**

ЮРИДИЧНІ КОНСТРУКЦІЇ ПРИВАТНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО ІНТЕРЕСІВ У ПРАВІ

Трансформація сучасного суспільства в напрямі набуття ним форм структурно-функціональної «відкритості» на всіх його організаційних рівнях – від локального до глобального – стимулюють потребу переосмислення як самого змісту проблеми приватного та публічного інтересів у праві, так і методологічних підходів її вирішення. Гносеологічні аспекти розуміння інтересів як правової категорії дають підстави стверджувати, що вони виступають своєрідною передумовою виникнення права, рушійним чинником його реалізації, а також встановлення, зміни та припинення правовідносин.

Юридична наука, вивчаючи інтереси окремих соціальних груп, надбання і досвід соціогуманітарного пізнання, враховуючи інтереси майбутніх поколінь, повинна розробляти свої рекомендації та готові конструкції законодавцю. В об'єктивному праві на рівні з суб'єктивними правами має існувати конструкція, яка б своєчасно та динамічно реагувала на потреби життя, що не зупиняється й на мить. З огляду на це, доречно приватний і публічний інтереси у праві осмислювати в якості юридичних конструкцій.

Поняття «юридична конструкція» в сучасному правознавстві інтерпретується по-різному. Узагальнюючи основні позиції з цього приводу, варто звернути увагу на два основні концептуальні підходи сутності юридичної конструкції. Перший пов'язує юридичну конструкцію з доктринальним рівнем

існування права, розглядаючи її як засіб його пізнання чи як засіб конструювання ідеальної структури права (Р. Ієринг, С.С. Алексєєв, М.М. Тарасов). Другий – зосереджує увагу на прикладному значенні юридичних конструкцій, убачаючи в них інструменти правотворчої (законотворчої) техніки, тобто схеми, які суб'єкт правотворчості повинен наповнити нормативно-правовим змістом (А.В. Іванчин, Л.Л. Кругликов, О.Є. Спиридонова) [1, с.12].

Юридична конструкція, слугуючи засобом пізнання правових явищ, розкривається як комплексна категорія, котра опосередковує правом різноманітні суспільні явища, що вимагають правової регламентації. Сутнісна характеристика конструкцій як засобів пізнання правових явищ полягає в тому, що це особливі структурно-організаційні та структурно-функціональні форми-засоби, за допомогою яких урегулюються певні суспільні відносини шляхом утілення загального та типового в частковому, індивідуальному через конкретні (уявні) образи та форми в межах правового поля.

Юридична конструкція, створена в результаті абстрагування, втілюючи собою ідеальну абстрактну модель, є не самими суспільно-правовими відносинами чи правовими інститутами, а лише їх спрощеним образом, відтворенням. З динамічної точки зору, конструкція вбачається як розгорнутий мисленнєвий процес, як конструювання абстракції, а зі статичної точки зору, вона є результатом цього процесу – сконструйованою абстракцією. Сферою існування юридичних конструкцій є не сама юридична практика і не позитивне право, а правова доктрина. Саме засобом наукового осмислення й моделювання правових явищ і слугує юридична конструкція. Виконуючи роль ідеальної моделі, юридична конструкція є формою відображення об'єктивної реальності. Юридична конструкція як результат мисленнєвого відсторонення не може створюватися для регламентації поодинокого явища, яким би складним воно не було, оскільки конструкція копіює не окремо взятий життєвий випадок, а все різноманіття однорідних ситуацій. В юридичній конструкції необхідно узагальнити різноманітні явища не за їх ознаками, а за внутрішньою структурою. Якісна юридична конструкція завжди забезпечує природний, органічний зв'язок між нею і явищем, та розкриває внутрішню елементно-структурну організацію правового явища. Ураховуючи характерні особливості юридичних конструкцій, слід підкреслити, що юридичні конструкції є формою відображення і пізнання явищ правової дійсності, результатом історичного розвитку й осмислення суспільних відносин, що підлягають урегулюванню нормами права. Тобто юридична конструкція є певною відтвореною формою, втіленням ідеальної абстрактної моделі цих відносин [2, с.12, 14].

Вивчення сутності юридичних конструкцій приватного та публічного інтересів у праві має ґрунтуватися на теоретичних підходах до ознак інтересу як правового явища, а також враховувати зміст і призначення понять «приватність» і «публічність» [3, с.5]. Дотримання цих вимог складає першооснову для реалізації приватного та публічного інтересів у праві згідно з їхнім правовим і соціальним призначенням, виступає фундаментом для досягнення цілей юридичного та суспільного характеру, на які має бути спрямована діяльність індивідів, громадянського суспільства та держави із забезпечення приватного і публічного інтересів у правовій сфері [4, с.12].

Приватний і публічний інтереси у праві є об'єктивними за своїм змістом, тобто вони існують незалежно від їх визнання будь-яким суб'єктом. Приватний і публічний інтереси можливі лише в суспільних відносинах, поза межами яких не можна й вести мову про їх існування. За своєю сутністю приватний і публічний інтереси у праві є прагненнями, що орієнтують особу, групу, суспільство, державу на досягнення матеріальних та/або нематеріальних потреб (благ). Ключовим елементом у структурі приватного та публічного інтересів у праві є усвідомлення суб'єктом необхідності в отриманні потреб – саме усвідомлена необхідність детермінує постановку мети та вибір напрямів її досягнення (системоутворюючий елемент). Цей елемент утілює в собі значну частину всього змісту приватного та публічного інтересів. Другий елемент внутрішньої будови останніх – це встановлена джерелами (формами) права охорона (визначальний елемент), що містить дві складові: перша – принципи та норми права, які забезпечують усунення перешкод, закріплюють гарантії в реалізації інтересів (тобто завдяки ним можна дійсно захищати приватний і публічний інтереси правом), друга – Конституція та закони України, суспільні інтереси, загальновизнані принципи права, яким не можуть суперечити приватний і публічний інтереси, і це є критерієм поширення законної (легітимної) охорони на певний приватний і публічний інтереси (цій складовій приватний і публічний інтереси мають відповідати, щоб вважатися законними).

Приватний і публічний інтереси не повинні ототожнюватися з державним, суспільним, колективним (корпоративним) інтересами. При цьому держава на усіх рівнях своєї діяльності з реалізації публічного інтересу в праві має чітко ідентифікувати такий інтерес, не допускаючи безпідставного його ототожнення з суміжними явищами – суспільним інтересом, інтересами держави, великих соціальних груп та ін. Приватний інтерес у праві характеризуються такими ознаками: індивідуальність, диспозитивність, автономність, добровільність, ініціативність. У свою чергу для публічного інтересу притаманними є такі риси: загальність, нормативність, предметність, допустимість і збалансованість.

Водночас публічний інтерес завжди містить у собі «відбиток приватності», тобто він похідний від приватного інтересу. Кожен юридичний (узаконений) інтерес є публічним інтересом. Останній визначає метод правового регулювання. «Публічність» інтересів змінюється залежно від конкретних історичних, соціально-культурних, геополітичних та інших умов. Приватний і публічний інтереси взаємно впливають один на одного. При цьому приватноправові норми можуть встановлюватися для задоволення суспільних інтересів.

Ці ознаки в сукупності дають можливість, спираючись на вироблені правознавством положення, а також на новітні тенденції правового регулювання суспільних відносин, визначити поняття публічного та приватного інтересів у праві. Так, приватний інтерес у праві – це визнане громадянським суспільством у структурі наявного правопорядку (нормах і принципах права), усвідомлене особою і предметно визначене прагнення, спрямоване на задоволення індивідуальних потреб, що узгоджені із загальними (суспільними та державними) потребами, реалізація якого здійснюється добровільно, за власною ініціативою в незаборонених нормах права формах. У свою чергу публічний інтерес у праві – це визнане державою у структурі наявного правопорядку (нормах і принципах права), усвідомлене суспільством і предметно визначене прагнення, спрямоване на задоволення загальних (суспільних і державних) потреб, що узгоджені з індивідуальними потребами, реалізація якого здійснюється в дозволеніх нормах права формах.

Отже, вивчення сутності, природи та окремих особливостей юридичних конструкцій приватного та публічного інтересів у праві повинно ґрунтуватися на теоретичних підходах до ознак інтересу як правового явища, а також враховувати зміст таких понять як приватність і публічність. При цьому юридичні конструкції приватного та публічного інтересів у праві є формою відображення і пізнання цих явищ правової дійсності, результатом історичного розвитку й осмислення суспільних відносин, що підлягають урегулюванню приватним і публічним правом. Приватні та публічні інтереси у праві повинні розглядатися як складні у структурному відношенні явища, в основі яких знаходиться прагнення (бажання) задовольнити потреби індивідуального (приватні інтереси) та загального (публічні інтереси) характерів, включаючи в себе елемент усвідомлення цих потреб, які отримують визнання з боку особи, громадянського суспільства й держави як пріоритетні.

Список використаних джерел:

1. Дудтко А. О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / А. О. Дудтко. – Львів, 2010. – 18 с.
2. Зінченко О. В. Юридичні конструкції як засіб пізнання правових явищ : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / О. В. Зінченко. – К., 2013. – 20 с.
3. Тихомиров Ю. А. Публичное право: падения и взлеты / Ю. А. Тихомиров // Государство и право. – 1996. – № 1. – С. 3 – 12.
4. Кубко А. Є. Реалізація публічних інтересів у цивільному праві України : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / А. Є. Кубко. – К., 2012. – 18 с.

*Присвячується пам'яті нашого вчителя
Володимира Володимировича Копейчикова*

РОСІЙСЬКА ТА УКРАЇНСЬКА ТРАДИЦІЇ ДЕРЖАВОРОЗУМІННЯ

Гусарев С.Д., Калужний Р.А., Тихомиров О.Д.

У сучасній політологічній та юридичній літературі викладено багато різних теорій держави, які в межах структурно-функціонального підходу до змісту держави та за критерієм зв'язку її структури з державними функціями можна розділити на дві основні групи.

Дослідники, які відносяться до першої групи, розглядають державу як особливу організацію публічної влади (М.І. Байтін, А.Б. Венгеров). Відповідно в структурі держави вони виділяють державний апарат та органи державного примусу, тим самим локалізують державорозуміння переважно політичною сферою суспільного життя, а державну діяльність – сферою державного управління. Тут виникає спірне питання стосовно розуміння ролі та призначення органів, що виконують функції та завдання у сфері охорони правопорядку. Юридична діяльність правоохоронних органів, таким чином, у значній мірі стає складовим елементом державної діяльності. Але не можна на нашу думку, таким чином узагальнювати роботу прокуратури, міліції, Служби безпеки як роботу органів державного примусу. Примус, застережував В.В.Копейчиков, - це лише один із засобів впливу, що знаходяться у розпорядженні органів державної влади, а система правових інституцій має здійснювати свою роботу з метою створення належних умов для